

Mikuláš HUBA (*19. 10. 1919 Spišská Nová Ves † 12. 10.1986 Bratislava)

Významný slovenský herec, recitátor, pedagóg, národný umelec.

Narodil sa v rodine rušňovodiča a strojmajstra Alexandra Hubu a Ľudmily Dudášovej. Mal dvoch mladších bratov – Alexandra a Ivana. Po skončení ľudovej školy v roku 1929 študoval na spišskonovoveskom gymnáziu. Už počas stredoškolského štúdia sa prejavil ako vynikajúci recitátor, herec a režisér. Stal sa členom ochotníckeho súboru Hviezdoslav. Po maturite v roku 1937 odišiel na prianie rodičov študovať právo. Keď však prišiel do Bratislavy, pochopil, že tadiaľ jeho cesta nepovedie. Recitátorská a komediantska vášeň zvíťazila a právo vymenil za Hudobnú a dramatickú akadémiu, ktorú absolvoval v roku 1940 u profesora Janka Borodáča. Angažmán v činohre Slovenského národného divadla (SND) získal už ako poslucháč akadémie v roku 1938. Herecké danosti jeho typu zúročil najmä režisér Ján Jamnický, ktorý vplýval na osobnostné vyhranenie jeho talentu. Oženil so svojou divadelnou kolegyňou, opernou speváčkou Máriou (Mimi) Kišoňovou a mali tri deti – syna Martina a dcéry Dagmaru a Veroniku. Mikuláš Huba odohral v činohre SND 49 sezón. Okrem toho vykonával aj funkciu jej umeleckého šéfa v rokoch 1953 – 1959, 1961 – 1963 a 1972 – 1976. V rokoch 1951 – 1986 pôsobil ako pedagóg na Vysokej škole múzických umení (od roku 1962 ako docent). Bol politicky angažovaným umelcom: v rokoch 1968 – 1975 bol kandidátom, od roku 1976 členom ÚV KSS. Pôsobil tiež ako predseda Zväzu slovenských dramatických umelcov v rokoch 1970 –

1972 a 1982 – 1986. V roku 1966 dostal titul zaslúžilý umelec a v roku 1973 titul národný umelec. Zomrel po ťažkej chorobe v Bratislave, na prahu svojich 67. narodenín.

Už od roku 1938 patril k najobsadzovanejším hercom a dostával veľké úlohy v náročnom repertoári – napríklad postavu Iva Lediniča v hre *Ekvinokcia* (1939), Hainona v Sofoklovej *Antigone* (1940), či rolu Filinta v *Mizantropovi* (1940). Rovnako vynikol v hrách slovenských dramatikov: Adam (*Kamenný chodníček*, 1939), Janko (*Mastný hrniec*, 1940), Kozák (*Najdúch*, 1940), Dr. Hronec (*Čaj u pána senátora*, 1940), bača Mišo (*Bačova žena*, 1941). Aj po roku 1945 sa Mikulášovi Hubovi darilo formovať výpoveď svojej hereckej generácie. Do povedomia sa zapísal ako predstaviteľ romantických hrdinov a postáv v klasickom repertoári. K najznámejším hrám z jeho neskoršieho obdobia patria *Veselé panie z Windsoru* (1963), *Dvanásť nahnevaných mužov* (1977), *Mesiac na dedine* (1980), či *Zvon bez veže* (1984). Celkovo na doskách SND vytvoril 150 postáv. Vďaka hlbokému vzťahu k slovenskej poézii sa stal tiež jedným z ústredných predstaviteľov slovenskej recitačnej školy. Zámerné vyzdvihoval krásu a ľubozvučnosť slovenčiny.

Na filmovom plátne sa prvý raz objavil vo filme Martina Friča a Paľa Bielika *Varúj...!* (1946). Zaujal najmä postavou Matúša Svrčinu v ďalšom Bielikovom diele *Vlčie diery* (1948). Hral v historickom filme Vladimíra Bahnu *Posledná Bosorka* (1957), v detektívke Andreja Lettricha *Smrť prichádza v daždi* (1965), vo filme Otakara Vávru *Putování Jana Amose* (1983). Hubovi poskytovala čoraz viac priestoru aj televízna tvorba. Za zmienku stojí televízna adaptácia Kukučínovho románu *Mladé letá*, či román Mila Urbana *Živý bič*, ktorý v roku 1965 sfilmoval Martin Ťapák. Nasledoval trojdielny životopisný film *Louis Pasteur* (1977) a lyrický príbeh *Výlet do mladosti* (1983). Hral tiež v známych seriáloch *Straty a nálezy* (1974), *Lekár umierajúceho času* (1983) a *Povstalecká história* (1984).

Bol to človek veľmi náročný na seba aj na okolie. Najdôležitejšie pre neho bolo dodržať slovo. Ľuďmi, ktorí to nedokázali, opovrhoval. Vedel sa úprimne tešiť z úspechu druhých ľudí. Bol rovným človekom; hoci bol na vysokom poste, nikdy to nezneužil. Verejnosti utkvel v pamäti jeho zamatový, hlboký hlas, zádumčivý, ba niekedy i drsný pohľad a majestátny vzhľad. V divadle, na filmovom plátne, v televízii i v rozhlase vtiahol diváka do svojho sveta vášňou, ktorou dokázal uchopiť svoje postavy.

(EP)